

Salihli İlçesinde Köy Adlarında Coğrafyanın Etkisi

Saliha KODAY (*)

Günay KAYA (**)

Ferdi AKBAŞ (***)

Öz: Yer adlarının, bir yerin coğrafi, tarihi ve genel karakterini tanıma ve tanıtmada rolü büyüktür. Yer adları üzerinde tarih, coğrafya, sosyal gruplar ve kültürün etkisi önemli rol oynamaktadır. Gerek yerleşmenin tarihi gelişimi, gerekse coğrafi çevrenin eski durumu hakkında bilgi edinilebilen bir kaynak olması nedeniyle, yerleşme isimleri üzerinde durulması faydalıdır.

Yer adları ile ilgili çalışmalar bir yerleşmenin tarihi, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapısı ve coğrafyasını ortaya koymasından önem taşımaktadır. Araştırma sahasını oluşturan Salihli’de birçok köy, adını Türk oymak, aşiret ve cemaat gibi aile ve soy özelliklerinden almıştır. Bu gibi isimler Salihli’de özellikle geçmişteki nüfus hareketlerinin ve Salihli’nin yakın iskan tarihinin aydınlatılması bakımından önem taşımaktadır.

Fiziki ve beşeri (kültürel) coğrafya faktörlerinden etkilenerek köylere isim vermek insan ve mekan arasındaki karşılıklı etkileşimi göstermesi bakımından önemlidir. Bu durumun sonucunda yerleşmenin beşeri ve iktisadi coğrafya özellikleri ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Salihli, yer adları, coğrafya

The Influence of Geography on the Names of Villages in Salihli District

Abstract: The place names have major roles in identifying and promoting the geographical, historical and general character of a place. History, geography, social groups and culture play an important role on the place names. It is useful to focus on village and town names because they are important sources in terms of providing information about historical development of the settlements and geographical environment in old times.

Studies about place names are significant in terms of demonstrating historical, socio-cultural and socio-economic structure and geography of a settlement. In the study area (Salihli District), many villages are named after families and their origins such as Turkish

*) Prof. Dr. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Beşeri ve İktisadi Coğrafya ABD., (e-posta: skoday@atauni.edu.tr).

***) Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Bölgesel Coğrafya ABD., (e-posta: gkaya@atauni.edu.tr)

****) Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Bölgesel Coğrafya ABD., (e-posta: ferdi.akbas@atani.edu.tr)

tribes, communities and clans. Such names are very important to determine the population movements in Salihli and lighting the recent history of settlement policies in the district.

Naming villages by the influence of physical and geographic characteristics of the place shows the interaction between people and these places. Human and economic geography is emerging as a result of the settlement of this situation.

Keywords: Salihli, settlement names, geography

Makale Geliş Tarihi: 21.01.2016

Makale Kabul Tarihi: 09.04.2016

I. Giriş

Yer adlarının, bir yerin coğrafi, tarihi ve genel karakterini tanıma ve tanıtma rolü büyüktür. Yer adları üzerinde tarih, coğrafya, sosyal gruplar ve kültürün etkisi önemli rol oynamaktadır. Gerek yerleşmenin tarihi gelişimi, gerekse coğrafi çevrenin eski durumu hakkında bilgi edinilebilen bir kaynak olması dolayısıyla, köy ve şehir isimleri üzerinde durulması faydalıdır (Göney, 1975: 274).

Coğrafi adlar, kabile, kavim, boy, nesil, göç gibi durumlardan izler taşımaktadır (Hüseyinova, 2011: 1). Coğrafya yalnız bugüne değil, bir ucundan sıkı bir surette tarihi gelişmeye de bağlıdır. Arazinin, ovaların oldukça eski zamanda işleniş tarzı, gelişmenin dayanağı olan özellikler, tarih boyunca yerleşmeler, nüfusu, şehirlerin ortaya çıkışı, yaşaması ve bunları etkileyen coğrafi faktörlerin, eski durumun, tarihi gelişimin de bilinmesi ilmi niteliğin açıklık kazanmasında önemli faktördür (Karaboran, 1984: 97).

Ülkemiz yer adları bakımından yeni keşfedilen ülkelerden farklıdır. Bütün Avrupa ülkeleri Asya ve kısmen Afrika, tarihinin çok eski çağlarından beri, sulh veya harp yoluyla çeşitli kavimlerin yaşama sahaları olmuşlardır. Rusya dahil, Almanya, İngiltere, Fransa, İspanya, Yunanistan, kavimlerin veya milletlerin yer değiştirmelerine, hareketlerine örnek olarak gösterilebilir. Yer değiştirmeler, kuzeyden güneye, güneyden kuzeye, doğudan batıya, batıdan doğuya doğru meydana gelmiştir. Bu nedenle sözü edilen memleketlerde en eski yerleşmelerden başlamak suretiyle tarihi devirler veya zamanlar içinde yer adları değişmelere maruz kalmıştır. Ülkemizde ilk çağdan kalma isimler olduğu gibi, daha sonra verilmiş yer adları da vardır (Koday, 2000: 221-253).

Anadolu şehir adları, efsanelerin yükü altında zengin bir folklor hazinesidir. Şehir adları İslam öncesi mitolojilerle bağlantılı olabildiği gibi Türklerin Anadolu'yu fethinden sonra, Türkçeleştirilen şehir adlarının çoğu, bu ada benzer lejantlarla efsane ve hikayeler oluşturularak süslenmiş, böylece adlara bir anlam kazandırılmak istenmiştir. Bazı şehirlerin adları ise, tamamen değiştirilerek, Türkçe yeni adlar verilmiş, bunlar da yine bir kanaviçe gibi hikayelerle örülmüştür (Önder, 1984: 73).

Yer adları hakkındaki çalışmalar Cumhuriyetin ilk yıllarına dek uzanır. Bu yıllarda yayınlanan ve topografya haritalarından derlenen bilgilere dayanan “Anadolu’da Türklerle Ait Yer İsimleri” adlı çalışma ilklerden birisidir. Bu yayının hemen ardından o günkü adıyla “Maarif Vekaleti”, “Coğrafi İsimlerin İmlaları Hakkında Rapor” isimli kitap yayınlanmış ve yer adlarının kullanımında birlikteliği sağlamaya dönük önemli bir adım atılmıştır (Tuncel, 2000:24).

Adlandırma, canlı ve cansız her türlü varlık ve kavramı anlatan, onu belirleyen veya bir şeyi diğerinden ayırmaya yarayan bir eylemdir. Bu nedenle insan, var olduğundan bu yana yaşadığı ortam içerisinde; şehir, ilçe, kasaba, köy, mezra gibi yerleşim alanlarını; dağ,tepe, ova, plato, geçit ve bunlar gibi yerleri adlandırmak ve birini diğerinden ayırt etmek zorunluluğu duymuştur (Karaçetin, 1984: 219-223). Ad bilim (onomastik), canlıların, cansız varlıkların veya soyut kavramların adıyla ilgilenen bilim dalıdır. Yer adı kavramı Yunancadaki toponim (topos: yer, onomia: ad) sözcüğünün Türkçe karşılığıdır. Toponim coğrafi ad anlamına gelir. Ad biliminin bir kolu olan toponimi, yerleşme yerleri veya herhangi bir fiziki özelliğe verilen adları farklı yönleriyle (anlam, oluşum, köken ve dağılışı gibi) ele almaktadır (Güner, 2012: 1174). Yer adları bilimi olan toponimi, yer adlarını yapı, köken ve anlam olarak açıklamaya çalışır (Doğanay, 2014:332).

Dil bilgisinin bu yeni kolu yer adlarını yapı, anlam ve köken bakımlarından açıklamaya çalışır. Bu çalışmalarda bütün yer adları, köy ve şehir gibi yerleşme yerlerinin (yani eski tabirle meskun yerlerin) adları, tabii yer adları (yani dağ, dere, tepe...adları) göz önünde tutulur. Toponymie’nin dağ, tepe, bel, sırt...adları üzerinde duran kolu oronymie, dere, çay, ırmak, göl...adlarını ele alan kolu da hydronymie adıyla anılır. Bu bakımdan Fransızca toponymie adıyla anılan bu bilim koluna Türkçe’de yer adları bilgisi adını verebiliriz (Eren, 1965:11). Coğrafi isim veya toponimi; bilinen bir yerleşim merkezine veya belirli bir fiziki özelliğe verilen addır. Bunlar tek kelime olabileceği gibi, birden fazla kelimenin birleşmesinden de oluşabilirler (Orcan, 1984:55).

Yer adları bir yerleşmenin tarihi, sosyokültürel, sosyoekonomik yapısı ve coğrafyasını yansıtmaları bakımından önem taşımaktadır. Yerleşmelerin isimleri o yerleşmenin fiziki ve beşeri coğrafya koşullarından etkilendiği için o yerleşmenin fiziki ve beşeri özelliklerini yansıtabilir (Koday, 2000: 221-253). Bu düşünceden hareketle, Salihli’liye bağlı 79 köy yerleşmesinde köy adları ele alınmış ve bu adlara etki eden doğal ve beşeri unsurlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yerleşilen bu alanlar; sadece jeomorfolojik birim veya arazi parçalarına karşılık gelmeyip, doğal ortamın diğer unsurlarıyla iç içe girmiş olan ve bir veya birden fazla sayıda konut/konutlar tarafından işgal edilmiş kompleks bir oluşumdur. Bu nedenle; yerleşim alanlarını insan doğal ortam etkileşimini en güzel biçimde yansıtan coğrafi mekanlar olarak ele almak gerekmektedir (Özçağlar, 2011: 38). Yerleşmelerin almış oldukları adların çoğunluğu coğrafi ortamla ve insanla ilişkilidir. Yerleşme coğrafyası çalışmalarında, yerleşmelerin adlarını nereden aldıkları ve ne anlam taşıdıkları toponimi (yer adları bilimi)

'den yararlanılarak araştırılmaktadır (Özçağlar, 2011: 40). Yer adları ile ilgili araştırmalar farklı amaçlarla ele alınmaktadır (Koday, 2000: 221). Yer adlarının önemi büyüktür. Bir yerin coğrafi, tarihi ve genel karakterini tanıma ve tanıtmada rol oynar. Hatta edebi, mizahi, yönlerinin olduğu da söylenebilir (Alagöz, 1984: 11). Söz konusu değerlendirmelerden hareketle araştırma sahasını oluşturan Salihli'deki köy yerleşmelerinin adlarını incelemeye geçmeden önce, yerleşme yerlerine büyük ölçüde dayanak olması açısından tarihi gelişim üzerinde durmak uygun olacaktır.

II. Salihli'nin Tarihi Gelişimi

Salihli'nin tarihi gelişimini anlatmaya Antik Sardes (Sard) kenti ile başlamak gerekmektedir. Sardes/Sart Gediz havzasında, Sart Çayı kıyısında ve Bozdağ'ın batısındaki tepelerin kuzey yamaçları üzerinde Meles adlı bir kral tarafından kurulmuştur. M.Ö.1750-1200 yıllarında Hititler döneminde Sardes'in de içinde bulunduğu bölge *Assuwa* olarak anılmıştır. M.Ö.1200-1000 yılları arasında önemli bir yerleşim merkezi olmakla birlikte, özellikle M.Ö.7-6 yüzyıllarında büyük gelişme göstermiş, Lidya devletinin başkenti olmuş ve büyük önem kazanmıştır (Otman, 1998: 8).

1075 yıllarında Selçuklu Türkleri Sardes'i almışlardır. O günden sonra da Sart diye anılmaya başlanmıştır. Sart 1098 yılında Haçlıların desteği ile Bizans'ın eline geçmişse de, 1313 yılında Germiyanoğulları'nın komutanı Aydın Bey tarafından kesin olarak Türk egemenliği altına alınmıştır. 16. yüzyıldan itibaren de Salihli Sart'ın işlevini yüklenmeye başlamış ve onun yerini almıştır. Salihli'nin güneyindeki Bozdağ eteklerindeki tepelerde ve Çakallar deresinde eski devirlerden kalma mezarlar bulunmaktadır. Son olarak M.Ö. 6. Yüzyıla ait olduğu anlaşılan bir tümülüs mezar tespit edilmiştir. Bugünkü Salihli İlçesine ait ilk kayıt 1518 yılına aittir ve Veled-i Salih/Salihioğlu köyü olarak anıldığını ve Sart kazasına bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Salihliyi ilk kuran aileler; Mustafa Oğulları- Aydın Oğulları, Sinan Fakihoğulları- Bahsayış Oğulları, İskender Oğulları- Şahmelik Oğulları, Yusuf Oğulları- Bedir Oğulları, İlyas Oğulları-Turgut Oğulları'dır (Ergül, 1992: 40-42, Otman, 1998: 12-13).

Salihli adına; kaza olarak (Kaza-ı Sard - Salihli) ilk defa 1831 yılında yapılan nüfus sayımında, köy olarak ise 16. Yüzyıl arşiv kayıtlarında rastlanmaktadır. 16. Yüzyıla ait bu iki Osmanlı arşiv belgesinde adı geçen ve Aydın Sancağı Sart kazasına bağlı olan Veled-i Salih adlı bu köy büyük bir olasılıkla bugünkü Salihli kentinin ilk çekirdeğidir. Köyün kuruluşunu da Salihlu (Salihler) adlı Yörük topluluğunun gerçekleştirdiği tahmin edilmektedir. Bu isme Saruhan ve Aydın sancakları dışında daha birçok sancak kazalarında rastlanması, büyük ve etkili bir topluluk olduğunu göstermektedir. Salihler Yörüklerinin yerleşmiş oldukları yere isimlerini vermiş olmaları nedeniyle 16. ve 17. yüzyıl kayıtlarında Salihli'nin bulunduğu bölgede birkaç Salihli köyü daha bilinmektedir. Sonuç olarak Salihler Yörük topluluğunun yazılı belgelere göre bugünkü Salihli yerinde 16. Yüzyıl başlarında yerleşik hayata geçmiş olduğunu ve bir köy kurduklarını söyleyebiliriz (Otman, 1998: 8-10, Ergül, 1992: 42).

Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra 1840-1852 yılları arasında yönetimde öncelilere kıyasla çok önemli değişiklikler yapılmıştır. 1842 yılında yapılan değişikliklerle kaza, ilk kez yönetim birimleri arasına girmiştir. O tarihe kadar kaza, sadece mahkemenin bulunduğu yer anlamındadır. 1840 yılında yapılan değişikliklerle eyaletler varlıklarını korumuşlardır. Bu dönemde Sart ve Salihli, Aydın Eyaleti'ne bağlıdır. 1864 yılında yapılan bir değişiklikle Osmanlı Devleti vilayet sistemine geçmiş, 1867 yılında Alaşehir, Salihli ve Sart Aydın Sancağı'ndan ayrılmış ve Saruhan Sancağı'na bağlanmıştır. Osmanlı Devleti'nde belediye örgütleri Tanzimat'tan sonra oluşturulmuştur. 19. yüzyılda Salihli'nin gelişimi devam etmiştir. Bunda 1875 yılında açılan demiryolunun büyük önemi vardır. Salihli 1831 yılındaki nüfus sayımında Aydın Sancağı'na bağlı, Sart ile birlikte bir kaza kimliğinde bulunuyordu. Sart'ın o tarihe kadar Aydın Sancağı'nın bir kazası olduğu tumar defterlerinden anlaşılmaktadır. Bu sayımda Salihli ile birlikte anılması, Sart'ın yönetim işlevinin zayıfladığını göstermektedir. Salihli'nin büyüdüğü ve kaza merkezliğini devralmaya hazır olduğunu ortaya koyması, kentin 19. yüzyılın ilk yarısında büyümesinin ve tanınmasının sonucudur. İlçenin büyümesi ve tanınmasında çarşamba günleri kurulan pazarın etkisi olmuştur. Salihli'nin 19. yüzyıldaki yaşamında yönetsel merkezlik dışında meydana gelen diğer olgu da, kasabadan demiryolu hatlarından biri olan İzmir-Kasaba (Turgutlu) demiryolu, 1866 yılında tamamlandıktan sonra, bu hatta kadar uzatılmasına karar verilmiş 1875 yılında Salihli'den demiryolu geçirilerek hizmete açılmıştır. İşte Salihli 19. yüzyılın sonlarında, bu olayın etkisiyle gelişen bir kasaba halini almıştır (Aksakal ve Otman, 2004: 20).

Bugün Türkiye, yer adını verdiğimiz toprakları ecdadımızın nasıl vatan haline getirdiğini öğrenmek, bilmek ve bizden sonrakilere doğru biçimde öğretmek zorundayız. Tapusunu bilmeyen, toprağına sahip çıkamaz; arasa da neresi kendine aittir, bulamaz. Öyleyse toprağımızın tapusu yer adlarını ortaya koymamız, tanıtmamız ve öğrenmemiz gerekir (Yıldırım, 1984: 157).

Bu çalışmada Salihli ilçesine bağlı köylerin adlandırılmasında etkisi bulunan coğrafi faktörler açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın amacı, Salihli ilçesindeki köylerin adlandırılmasında etkili olan faktörlerin ortaya çıkarılmasıdır. Araştırmamızda gezi-gözlem, anket, mülakat ve doküman analizi yöntemleri kullanılmıştır. Köyler, adlandırılmalarında etkili olan coğrafi faktörlere göre gruplandırılmış ve bazı köylerin adlandırılmasında birden fazla coğrafi faktör etkili olduğu için birden fazla grupta yer almıştır.

III. Adlarını Topografya ve Bakı ile İlgili Özelliklerden Alan Köyler

Bugün Türkiye'de yerleşme yeri ve mevki isimlerini genellikle tabii unsurlardan almaktadır. Bu unsurlar arasında bilhassa topografik özelliklerin başta rol oynadığı göze çarpmaktadır. Dağ kenarlarında, derelerin yukarı mecralarında veya kenarlarında, küçük dereler üzerinde, yamaçlarda, platolarda, taraçalarda, bellerde, burunlarda yerleşmiş köyler arasında, bulunduğu yerin topografik ismini alanlar çoktur (Göney, 1975: 275). Salihli

İlçesindeki köy yerleşmeleri ekonomik bakımdan tarım faaliyetlerinin öne çıktığı, doğal çevrenin özelliklerini yansıtan yerleşmeler olarak dikkat çekmektedir.

Araştırma sahasını oluşturan Salihli ilçesinde 79 köy yerleşmesinden 41 tanesi (% 51.8'i) adlarını fiziki coğrafya faktörlerinden almıştır. Bu özelliklerin bazıları tek başına bir köye isim olurken, bazen Çamurhamamı, Akçaköy gibi köyler adlarını iki kelimenin birleşmesi sonucu almıştır (Tablo 1). Bu köylerin isimlerinde fiziki coğrafya koşullarının etkili olduğu muhtemeldir. Çamurhamamı köyünün adını, köy sınırları içerisinde bulunan "Sart Kaplıcaları" ya da yöre halkının ifadesiyle Çamur Hamamları'ndan almış olması muhtemeldir (Manisa İl Yıllığı, 2000 ve Köy muhtarları ve Köy sakinleri yapılan görüşmeler).

Allahdiyen köyünün adının, köye çıkılan yokuşların çok dik olmasından dolayı çıkan insanların Allah Allah diyerek yol almasıyla ilgili olduğu iddia edilmektedir. Önceleri "Allah dedirten", daha sonra "Allahdiyen" olarak kullanılmıştır (Köy muhtarı ve Köy sakinleri ile yapılan görüşmeler). Derbent köyünün adını, kelime anlamı iki dağ arasındaki dar geçit, karakol gibi anlamlara gelen (Türk Dil Kurumu Derleme Sözlüğü, 1993) coğrafi konumundan aldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 1. Adlarını Topografya ve Bakı İle İlgili Özelliklerden Alan Köyler

Köyün Adı	İlçesi	İli
Hasalan	Salihli	Manisa
Kale	Salihli	Manisa
Akyar	Salihli	Manisa
Çukuroba	Salihli	Manisa
Derbent	Salihli	Manisa
Gökköy	Salihli	Manisa
Çapaklı	Salihli	Manisa
Allahdiyen	Salihli	Manisa
Akçaköy	Salihli	Manisa
Çamurhamamı	Salihli	Manisa
Yeşilova	Salihli	Manisa
Kırdamları	Salihli	Manisa
Kordon	Salihli	Manisa
Oraklar	Salihli	Manisa
Ortaköy	Salihli	Manisa
Şirinyer (Üçtepe)	Salihli	Manisa
Yaraşlı	Salihli	Manisa
Yeniköy	Salihli	Manisa

Yaraşlı köyü düz bir ovada yer aldığı için Osmanlı Devleti zamanında burada at yarışları düzenlenirmiş muhtemelen ve bu nedenle de, köyün adı “Yarışlı” olarak kalmıştır. Ancak zaman içerisinde köyün adı “Yaraşlı” olarak değişime uğramıştır (Köy Muhtarları ve Köy Sakinleri Yapılan Görüşmeler). Hasalan kelime anlamı olarak verimli tarım anlamına gelmektedir. Bu da bu köyün verimli düzlük bir alanda kurduğunu göstermektedir. Çapaklı Derleme Sözlüğünde; pürüzlü, karışık anlamına gelmektedir. Bu da köy arazisinin nispeten arızalı bir yapıya sahip olduğunu anlatmaktadır (Türkiye’de Halk Ağzında Derleme Sözlüğü, 1968). Kırdamları köyü, tipik bir yörük köyüdür. Köy, ilk kurulduğu yıllarda geçici yerleşme olarak kullanılmaktayken daha sonraki yıllarda kalıcı yerleşime açılmıştır. Oraklar ve Çukuroba, Yeşilova köylerinin adlarını buldukları topografik özelliklerinden almış olması muhtemeldir. Şirinyer köyünün eski adı üçtepedir. Üçtepe köyüne etrafında bulunan küçük tepelerden dolayı bu adın verilmiş olması muhtemeldir. Köyün adı daha sonraki dönemlerde şirinyer olarak değiştirilmiştir. Bunda köyün bulunduğu konumun etkisinin büyük olduğu anlaşılmaktadır. Kordon köyünün adının, köyde yaşayanlar ve köyden sürekli gelip geçenler tarafından verilmiş olması muhtemeldir. Köy sakinleri ile yapılan mülakatta köyün adının kaynağı hakkında iki farklı görüş tespit edilmiştir. Bunlardan birincisi, Kordon Köyü’nün Köseali ve Yeşilkavak köyleri arasında bulunmasından dolayı bu iki köy arasında bağ kurmasıyla ilgili olduğudur. İkincisi ise; eski dönemlerde köyde pamuk yetiştiriciliği yapıldığı için bu adın verildiğidir. ‘Kordon’ Türk Dil Kurumu’nun Derleme Sözlüğü’nde pamuk ipliğinden yapılan sicim olarak ifade edilmektedir.

IV. Adlarını İklim Özelliklerinden Alan Köyler

İklim koşulları bir alanda diğer coğrafik unsurlar üzerinde önemli etkiler oluşturmaktadır (Çağlıyan, 2013: 1081). İnsanlar yerleştikleri yerlerin klimatolojik özelliklerinden de köylerine ad koyma konusunda yararlanmışlardır. Özellikle de o yörede etkili olan bir rüzgar, yağış şekli (dolu, kar, yağmur), güneşlenme durumu gibi faktörler etkili olmuştur (Koday, 2000: 221-253). Salihli’de bu grupta incelenebilecek köy sayısı üçtür (Tablo 2). Bunlardan Poyrazdamları köyünün adı, köyde yaşayanların poyraz rüzgarının etkisi sonucu inşa ettikleri damlardan gelmiş olması muhtemeldir. Yine Poyrazköy’ün isminde de benzer durum söz konusudur. Köy sakinleri ile yaptığımız mülakat sonucuna göre, köyde etkili olan ve kimi zaman köyün üzerindeki yıkıcı etkisi olan Poyraz rüzgarından gelmiş olması muhtemeldir.

Tablo 2. Adlarını İklim Özelliklerinden Alan Köyler

Köyün Adı	İlçesi	İli
Poyrazköy	Salihli	Manisa
Poyrazdamları	Salihli	Manisa
Yağmurlar	Salihli	Manisa

V. Adlarını Hidrografik Özelliklerden Alan Köyler

İnsanlar için su, çok büyük önem taşıdığından kendilerine yerleşme yeri seçerken suyun bol olduğu yerleri tercih etmişlerdir (Manisa İl Yıllığı-1967). Yerleştikleri yerlerdeki; dere, pınar, kaynak, göl gibi hidrografik faktörler onları etkilemiş ve köylerine ad koyarken bu unsurlardan da yararlanmışlardır (Koday, 2000:221-253).

Tablo 3. Adlarını Hidrografik Özelliklerden Alan Köyler

Köyün Adı	İlçesi	İli
Çayköy	Salihli	Manisa
Çaypınar	Salihli	Manisa
Karapınar	Salihli	Manisa
Çaypınar	Salihli	Manisa
Mersindere	Salihli	Manisa

Coğrafya ile ilgili adlar verilirken su ile ilgili olanları, verdiği adı uzun süre yaşatma arzusu vardır. Çünkü su yerleşik bir isimdir, kolay kolay kaybolmaz, dere ya da bir pınar kurusa bile onun izi kalır ve verilen ad uzun süre yaşar (Kocakuşak, 1993: 186).

Nitekim Salihli'deki köylerin % 6.3'ü (5 köy) adını su ile ilgili terimlerden almıştır (Tablo 3). Özellikle; dere, pınar gibi kelimeler Çayköy, Karapınar, Çaypınar, Mersindere ve Yağmurlar köylerinde olduğu gibi, iki kelimenin birleşmesi sonucu bir köyün adını oluşturmuşlardır. Bu köylerden Çayköy'ün eski adı Kirmeç'tir. Buraya Mısır'dan Mümine Kasabası sakinlerinin göçmesi sonucu köy kurulmaya başlamıştır (Salihli Belediyesi Kültür Envanterleri ve Köy sakinleri ile yapılan mülakat sonuçları). Ayrıca bu köylerin adlandırılmasında köyün içinden ya da yakınından geçen akarsuların etkili olduğu muhtemeldir.

VI. Adlarını Bitki Örtüsü Özelliklerinden Alan Köyler

Doğal bitki örtüsü ve çeşitli bitki türleri de köylere ad verme hususunda yardımcı olmaktadır. Araştırma sahasında adlarını çeşitli bitki veya bitki topluluklarından alan köy sayısı pek fazla değildir (İl İl Büyük Türkiye Ansiklopedisi, 1992: 683-694). Salihli'de köylerin % 12.6'sı (10 köy) adlarını bitkilerden almıştır (Tablo 4). Doğal bitki örtüsü veya türleri köylere isim olurken, kültür altına alınmış bitki çeşitleri de köylere ad olarak verilmiştir (Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü VIII, 1975: 26-30). Örneklerle ifade edecek olursak; İğdecik ve Kendirli gibi köyler çeşitli kültür bitkilerinden adlarını almışlardır.

Tablo 4. Adlarını Bitkilerden Alan Köyler

Köyün Adı	İlçesi	İli
Bağcılar	Salihli	Manisa
Bahçecik	Salihli	Manisa
Kendirli	Salihli	Manisa
Mersinli	Salihli	Manisa
Yeşilkavak	Salihli	Manisa
Çaltılı	Salihli	Manisa
Karaağaç	Salihli	Manisa
Mersindere	Salihli	Manisa
Yeşilova	Salihli	Manisa
İğdecik	Salihli	Manisa

Köylerin kurulmuş oldukları yerlerdeki doğal bitki örtüsünü yansıtan isimler de bulunmaktadır. Buna örnek olarak, Mersinli, Çaltılı, Karaağaç, Yeşilova verilebilir. Araştırma sahasındaki bir kısım köylerin isimleri de bir bitki türü ile bir başka kelimenin birleşmesi sonucu oluşmuştur. Bu nedenle bu gibi köyler adları itibari ile birden fazla grupta yer almışlardır. Örneğin, Yeşilova, İğdecik köylerinde olduğu gibi.

VII. Adlarını Litolojik Özellikler ile Toprak Özelliklerinden Alan Köyler

Yer adlarının kaynağını aldığı ve etkilendiği coğrafi etkenler düşünüldüğünde; başta Fiziki Coğrafyanın unsurları gelmektedir (Çağlıyan, 2013:1078). Coğrafyanın ilk bakışta gözlemlenen unsurlarından birisini litolojik unsurlar oluşturmaktadır. Taşların renk, yaş, fiziki görünüm, kimyevi özellikleri ve mineral yapısı köylere isim vermekte etkili olmaktadır (İbret, 2003: 69).

Çalışma sahasının büyük bir bölümü Bozdağlar tarafından çevrelenmiştir. Bu nedenle inceleme sahasındaki köylerin % 51.8'ine denk gelen 41 köy, adını fiziki coğrafya faktörlerinden almıştır (O. Yaşar, F. Yaşar, 2010: 602). Çalışma sahasında 9 köy yerleşmesi (%12.3) adını toprak, kayaç ve onların çeşitli özelliklerinden esinlenerek almışlardır (Tablo 5).

Tablo 5. Adlarını Litolojik Özellikler ile Toprak Özelliklerinden Alan Köyler

Köyün Adı	İlçesi	İli
Akçaköy	Salihli	Manisa
Akören (Akviran)	Salihli	Manisa
Akyar	Salihli	Manisa
Çapaklı	Salihli	Manisa
Çelikli	Salihli	Manisa
Gökköy	Salihli	Manisa
Kızılavlı	Salihli	Manisa
Karayahşi	Salihli	Manisa
Çamurhamamı	Salihli	Manisa

Yukarıda tabloda verilen köylerden Akviran köyü, Roma ve Helenistik döneme ait eski bir yerleşim yeridir. Viran ve ören kelime olarak “*harabe, virane, kalıntı, yıkıntı*” anlamına gelmektedir. Akören köyünün adlandırılmasında köyün jeolojik yapısının önemli rol oynadığı söylenebilir. Köyde en fazla bulunan kayacın mermer olması ve burada bulunan tarihi kalıntıların da genellikle mermerden yapılması köyün Akören (Akviran) olarak adlandırılmasında etkili olduğu muhtemeldir.

Adlarını topraktan alan köylere örnek olarak Çapaklı verilebilir. Çapaklı; Derleme Sözlüğü’nde (Türk Dil Kurumu Derleme Sözlüğü, 1993) pürüzlü anlamına gelmektedir. Köye bu ad, toprağın yağmur sonrası aldığı şekilden dolayı verilmiştir. Araştırma sahasında daha önce çıkarılmış ve çıkarılmakta olan bir maden, köylere ad konulmasında yardımcı olmuştur. Özellikle kayaçların renkleri yörede yaşayan insanların dikkatini çekmiş ve bu nedenle köylere ad verilmesi sırasında köyün yakınındaki bir dağ, tepe veya kayalık bir alanine rengi etkili olmuştur (Akyar, Kızılavlı, Akçaköy, Gökköy köylerinde olduğu gibi).

VIII. Adlarını Hayvan Türlerinden Alan Köyler

Salihli’de köylerin isimlendirilmesinde hayvan isimlerinden de yararlanılmıştır. İlçenin iklim ve toprak şartları bakımından verimli bir şekilde tarım yapılabilen köylerinde, hayvancılık da önemli geçim kaynaklarından birini oluşturmaktadır. Nitekim, kır hayatında aile içi ihtiyaçların karşılanması için hemen hemen her ailede az veya çok hayvan beslenmektedir (İbret, 2003: 72).

Araştırma sahasındaki köylerden bir kısmı (4 köy) adını çeşitli evcil veya vahşi hayvan türlerinden almışlardır (Tablo 6). Örneğin Çakaldoğan, Kaplanköy, Dombaylı (Türk Dil Kurumu Derleme Sözlüğünde; dombay: manda anlamına gelmektedir.) Bunlardan Kurttutan köyünün adını; geçimini hayvancılıktan sağlayan köylülerin, hayvan sürülerini

kurtlardan korumak için köyün girişine geniş bir şekilde kuyular kazarak tuzak kurup kurtları yakalamalarından dolayı bu ismi aldığı tahmin edilmektedir (Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, 1963 ve Osmanlı Yer Adları, 2006).

Tablo 6. Adlarını Hayvan Türlerinden Alan Köyler

Köyün Adı	İlçesi	İli
Çakaldoğan	Salihli	Manisa
Kaplanköy	Salihli	Manisa
Kurttutan	Salihli	Manisa
Dombaylı	Salihli	Manisa

IX. Adlarını Oymak, Aşiret, Cemaat ve Önemli Şahsiyetlerden Alan Köyler

İnsan adlarının yer adı olarak kullanılması tabii bir hadisedir. Çeşitli hususiyetleriyle dikkati çeken kişinin adını bir yere bağlamak, böylece o kişiyi ebedileştirmek bütün cemiyetlerde görülmektedir. İnsan adları bazen eksiz, bazen de ek almak suretiyle yer adları olarak kullanılır (Sakaoğlu, 1984: 259). İnsan adlarının yer adlarına kaynaklık etmesinin pek çok örneği vardır. Hemen her yerleşme merkezinde böyle bir ya da birkaç ad verilmesi görülmektedir. Bu yolla ad verilmesi, en küçük yerleşme birimi olan köyün adından başlamakta, köydeki diğer bazı mekanlar içinde kullanılmaktadır (Sakaoğlu, 1984: 261). İnsan yerleşmesiz, yerleşmede insansız olamayacağına göre bu ikili arasındaki karşılıklı etkileşim kaçınılmazdır. Kişi ve yer adları birbirleriyle yakından ilişkisi olan iki terimdir: Kişi adından yer adı ve yer adından kişi adı verilerek canlı ya da cansız varlıklar adlandırılmaktadır. Bu bakımdan yer adları, insanla mekan arasındaki kopmaz bağın delillerini taşır. Türk boyları en eski tarihlerden itibaren Anadolu’ya ayak basıp yerleştikten sonra yeni kentler, yeni köyler meydana getirmişler ve dağlarına, tepelerine, kayalarına, derelerine, ırmaklarına, mahallelerine, ormanlarına, göllerine, bataklıklarına vs. yerlere Türk damgasını vurarak, dolayısıyla milli tarihimizin karanlık kalmış noktalarına ışık tutmuşlardır. Göçebe boyların hayat tarzlarında değişiklikler vuku bulduğu, parçalandıkları ve toprağa yerleşmeye başladıklarında, herhangi bir kabileden yetişen kuvvetli şahsiyet bir içtimai topluluk teşkil ettiği zaman yerleşme yerinin, mevkilerin adı ekseriyetle onun ismine izafe edilmektedir (Karaboran, 1984: 108).

Salihli’deki köy adlarında fiziki coğrafya faktörleri yanında beşeri ve ekonomik coğrafya özellikleri de etkili olmuştur. İnceleme sahasındaki köylerin % 34.1’i (27 köy) beşeri ve ekonomik coğrafya faktörlerinden adlarını almışlardır.

Eminbey Köyü’nün ismi; Eskişehir ve Bilecik civarından Ege Bölgesi’ne göç eden Emin ve Osman adlı iki Karakeçili yörüşün adından gelmektedir. Emirhacılı; Karakeçili yörüklerinin kurduğu bir köydür. Köy halkı Kurttutan köyü yakınlarında yaşarken Yunanların işgaline maruz kalmışlardır. Hacıbektaşlı; Yaklaşık 200 yıl kadar önce Ege

Bölgesi'ne gelen Türkmenler tarafından kurulmuştur. Hacıhıdır Köyü adını; köye ilk yerleşen Hıdır Beyden almıştır. Hıdır Bey ve yakınları köye yerleştikten sonra Hıdır Bey Hacca gitmiş ve geldikten sonra da köyün adı "Hacıhıdır" olarak kalmıştır. Hacıköseli Köyü'nün yerleşim tarihi Osmanlı Devleti dönemine kadar uzanmaktadır. Köyü, Sarı Davut Armağan ve Sarı Veli Armağan'ın kurduğu iddia edilmektedir. Suriye'nin Şam şehrinde göç ederek köye kadar gelen Sarıveliler halkı, bugünkü Sarıveliler Köyü'nü hayvancılık yapmaya uygun gördükleri için buraya yerleşmişlerdir. Daha sonra köye, davutlu sülalesi, albalı sülalesi, kinder sülalesi, saraçlar sülalesi gibi aşiretler yerleşmiştir (Köy muhtarı ve köy sakinleri ile yapılan anket, mülakat ve görüşmeleri ile Salihli Belediyesi Kültür Yayınları, 2013).

Hacılı, Torunlu, Mevlütlü ve Yeşilova köylerini Orta Asya'dan gelen Türk Boyları kurmuşlardır. Süleymaniye Köyü'nün asıl adı Tekkeşan olup, adını köyün mezarlığında bulunan mermerlerle çevrili Tekkeşan Dedesinden almıştır. Bu köyü Kafkasya'dan gelen Çerkezler kurmuşlardır. Tekelioğlu Köyü'nün adı Tekelioğlu Türkmenlerinden gelmektedir. Köyü kuran Tekelioğlu aşireti, Osmanlı Devleti zamanında konar göçer olarak yazın Afyonkarahisar'ın yaylalarına, kışın ise, Manisa ovasına geldikleri ve Sultan II. Mahmut döneminde kışlak olarak konakladıkları bu bölgeye yerleştirilmişlerdir (Köy muhtarları ve köy sakinleri ile yapılan görüşmeler ile Salihli Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Verileri).

Tablo 7. Adlarını Oymak, Aşiret, Cemaat, ve Önemli Şahsiyetlerden Alan Köyler

Köyün Adı	İlçesi	İli
Eminbey	Salihli	Manisa
Emirhacı	Salihli	Manisa
Hacıbektaşlı	Salihli	Manisa
Hacıhıdır	Salihli	Manisa
Hacıköseli	Salihli	Manisa
Hacılar	Salihli	Manisa
Hacılı	Salihli	Manisa
Karaoğlanlı	Salihli	Manisa
Köseali	Salihli	Manisa
Mevlütlü	Salihli	Manisa
Süleymaniye	Salihli	Manisa
Tekelioğlu	Salihli	Manisa
Torunlu	Salihli	Manisa
Bektaşlar	Salihli	Manisa
Burhanköy	Salihli	Manisa
Caferbey	Salihli	Manisa
Çavlı	Salihli	Manisa

Kemerköy	Salihli	Manisa
Karayahşi	Salihli	Manisa
Başhoğlu	Salihli	Manisa
Beylikli	Salihli	Manisa
Damatlı	Salihli	Manisa
Eldelek	Salihli	Manisa
Kabazlı	Salihli	Manisa
Mamatlı	Salihli	Manisa
Sindel	Salihli	Manisa
Üçtepe	Salihli	Manisa
İğdecik	Salihli	Manisa

Caferbey köyünün kurucularının kökenleri Orta Asya'ya dayanmaktadır. Köyün adı Cafer Ağa'dan gelmektedir. Çavlı Köyü'nün adı, köye ilk yerleşen Mustafa Çavlı'dan gelmektedir. Evliya Çelebinin seyahatnamesinde Kemerköyköyden bahsedilmiştir. Osmanlı İmparatorluğunun son döneminden 1960'lı yıllara kadar palamut ve benzer tarım ürünlerinin İzmir limanına taşındığı tarihi kervan yolu halen dokusunu korumaktadır. Buranın zamanın önemli uğrak yerlerinden biri olduğu köy meydanında göze çarpan (şimdilerde atıl) mağaza sayısının çokluğundan anlaşılmaktadır. Mezarlığındaki taşlar tarihinin derinliği hakkında fikir vermektedir. Ayrıca komşu Kaleköy ilkokulunun bahçesinde korumaya alınmış olan antik dönem bulguları ve varlığı bilinen antik dönem mermer ocağı yabancı ülkelerden araştırmacıların ziyaretine ve incelemelerine konu olmuştur. Tarihte ilk kez rüya tabiri ve psikoloji çalışması bu topraklarda yapılmıştır. Verimli topraklara sahip Karayahşi Köyü'nün ilk yerleşenleri "Boz Avlu" olarak bilinen Bozaklı köyü yerlileridir (Köy muhtarları ile yapılan görüşmeler ile Salihli Belediyesi Kültür Yayınları, 2012).

Osmanlı hakimiyeti devrinde (16.yy) Kuzey Suriye Avşarları 3 aşiretten oluşmaktaydı. Bunlardan birini Beylikli Avşarı oluşturmaktaydı (diğerleri Köpekli ve Gündüzlü). Beylikli Avşarı, Halep ve civarında çeşitli cemaatlerden oluşmaktaydı. Bu cemaatler Avşar Kethüda, Beylikli, Çönkerli, Habilli, İslamlı, Karabaş Kethüda, Maksut Kethüda, Nazar Kethüda, Oruçlu, Tohtemür Kethüda ve Üçlü idi. Ana cemaatin adını taşıyan Beylikli obası, 16. yüzyılda Maraş kazalarından Elbistan'ın Sarsab nahiyesi civarında Şam Yörüğü olarak da tanınmaktaydı. Maraş civarındaki Beylikli Avşarı, Malatya'da köyler kurmuştur. Beylikli cemaatinden önemli bir grubun ise Batı Anadolu'ya göç ettiği görülmüştür. Onlar, bu yörede bazı Türkmen cemaatleriyle beraber Afyon'a bağlı Sandıklı kazası ve köyelerine baskın yapmışlardır. Bu cemaatlerin buradan kaldırılarak bölgede munasip bir yere yerleştirilmesi için 1703 yılında emir gönderilmiştir. Beylikli köyünü de muhtemelen bu Avşarlar kurmuştur (Kaya, 2004: 32-78). Eldelek Köyü'nü kuranlar da Avşar boyundandırlar. Avşar Delek obasından olanlar Osmanlı iskan politikasıyla ülkemizin çeşitli yerlerine yerleştirilmişlerdir. Yerleştirildikleri yerlere de Eldelek adını

vermişlerdir. Kabazlı halkı da yaşantularından gurur duydukları, övündükleri için zaman içinde gururlanan, övünen, anlamlarına gelen Kabazlı adını almıştır. Sindel Köyü'nü Avşarların Sindel aşiretinden olanlar kurmuştur. Üçtepe Köyü'nü kuranlar ise Harmandalı yörükleridir. Manisa ilinde bulunan Harmandalı aşireti 5 köyden oluşmaktadır. Bunlar; Mersinli, Üçtepe (Kanevli), Kızılavlu, Delibaşlı ve İğdecik'tir. Konar-göçerliğe devam eden Türkmen aşiret ve oymaklarının devlet tarafından takibedilerek ısrarla iskâna (19. yüzyıl) zorlanması üzerine, Harbendelu'ya mensup beş oba önce Saruhan Sancağı'na bağlı Mendehorya'ya (Alaşehir'e bağlı Kemaliye Kasabası), oradan da bugün yaşadıkları yerlere yerleşmek zorunda kalmışlardır. Göçerlerin bu yöreye yerleşmeleri ve devletin bunlara toprak tahsis etmesi, yöredeki eski köyler tarafından tepkiyle karşılanmış, bu durum köyler arasında uzun süren geçimsizliklere ve sürtüşmelere neden olmuştur. Hatta Kanevli'ye yerleşenler başlangıçta birbirlerini tanımamışlardır. Aileler, uzun yıllar birbirleriyle kaynaşmamışlar ve bir gelenek oluşturamamışlardır. Salihli'nin kuzey doğusundaki dağlık bölgede bulunan bu köyler, ilk zamanlar beş mezradan oluşan, 'Harmandalı' adlı bir köy iken, konar-göçerliğe devam eden diğer yakınlarının da zamanla gelip buralara yerleşmesi sonucunda, mezraların nüfusları artmış ve hepsi birer köy statüsüne kavuşmuştur (Köy Muhtarları ve köy sakinleri ile yapılan görüşmeler, Salihli Belediyesi Kültür Envanterleri, İl İl Büyük Türkiye Ansiklopedisi, 1992: 683-690).

X. Adlarını Meslek Grupları, Ekonomik Faaliyetler ve Bu Faaliyetlerin Sürdürüldüğü Alanların ve Ürün Çeşitlerinden Alan Köyler

İnsan ve doğal ortam etkileşimi çerçevesinde yerüstü ve yeraltındaki zenginliklerden yararlanmak ve kazanç sağlamak amacıyla geliştirilen beşeri faaliyetler olarak tanımlanan ekonomik faaliyetler bir alandaki yer adlarını önemli ölçüde etkiler (Altunışık, 2009: 88).

Tarım çok eski çağlardan beri avcılık ve toplayıcılıktan sonra insanların en büyük ekonomik ve geçinme uğraşı olmuştur. Bir yerin tarıma uygun olması yerleşme için başlıca koşul olagelmıştır (Altunışık, 2009: 89). Çalışma sahasını oluşturan Salihli'nin köylerinde hakim ekonomik faaliyet alanının tarım ve hayvancılık olması köy adlarını etkilemiştir. Araştırma sahasındaki köylerden 11 tanesi (% 15) adını çeşitli meslek isimleri, ekonomik faaliyetler ve bu faaliyetlerin sürdürüldüğü alanlardaki çeşitli ürünlerden almıştır (Tablo 8). Adını çeşitli ürünlerden alan köylere; İğdecik, Çökelek, Yağbasan, Kendirlik (Derleme Sözlüğünde: Kenevir) örnek olarak verilebilir (Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I, 1963).

Tablo 8. Adlarını Meslek Grupları, Ekonomik Faaliyetler ve Bu Faaliyetlerin Sürdürüldüğü Alanlardan ve Ürün Çeşitlerinden Alan Köyler

Köyün Adı	İlçesi	İli
Pazarköy	Salihli	Manisa
Yağbasan	Salihli	Manisa
Yenipazar	Salihli	Manisa
Bağcılar	Salihli	Manisa
Bahçecik	Salihli	Manisa
Çökelek	Salihli	Manisa
Dombaylı	Salihli	Manisa
İğdecik	Salihli	Manisa
Kendirlik	Salihli	Manisa
Oraklar	Salihli	Manisa
Çelikli	Salihli	Manisa

Adlarını ekonomik faaliyetlerin sürdürüldüğü yerlerden almış köylere; Yenipazar, Pazarköy örnek teşkil etmektedir. Çalışma sahasında Dombaylı mandalı anlamına gelmektedir. Bu köy hayvancılık faaliyetinin özellikle de manda yetiştiriciliği ile ön plana çıktığı için muhtemelen bu adı almıştır. Yine Bahçecik ve Bağcılar köyleri de adlarını köydeki hakim ekonomik faaliyetlerden almışlardır.

XI. Adlarını Tarih Öncesi Yerleşmelerden Alan Köyler

Tarihi Coğrafya iki şekilde yer adlandırılmalarında etkili olmuştur. Tarihi yer adlarının tekrar kullanılıp yeni yer adlarına verilmesi şeklinde ve tarihi yerlerin tarihi misyonlarından kaynaklı yer adı olarak hala kullanılması. Bunda tarihi yerler içinde Harabeler önemli yer tutmaktadır. Harabeleri de iki şekilde ele almak gerekir. Bir tarihi geçmişe sahip olan harabeler ve kısa süreli kullanılıp da boşaltılan harabeler diye ayırmak mümkündür. Birinci sıradaki Harabeleri eski yerleşmeler, köprüler, önemli mimari yapıları oluşturmaktadır. İkinci sıradakiler ise, daha çok ekonomik amaçla kullanılmış geçici yerleşmelerdir. Bu yerlerin dağılışı özelliklerinin bilinmesi halinde yeni ve eski yerleşim yerlerinin değişim nedenleri ve sonuçları hakkında yorumlara ulaşılabilir (Çağlıyan, 2013: 1089).

Salihli şehrini başlı başına bir tarih müzesi olarak değerlendirmek yanlış olmaz. Çünkü Lidyalılardan günümüze kadar Ege Bölgesi'nde yaşayan birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Dolayısıyla tarihi coğrafya açısından da önemli bir yerleşme olan Salihli ve çevresi harabe şeklinde de olsa hala ayakta kalan mimari yapılarıyla tarihe ışık tutmaktadır. Osmanlı İmparatorluğunun önemli vilayetlerinden olan Manisa ve çevresi tarihi anlamda büyük öneme sahiptir. Bu nedenle, yer adları da tarihin izlerini taşıması açısından önemlidir (Acun, 1983: 21-39).

Tablo 9. Adlarını Tarih Öncesi Yerleşmelerden Alan Köyler

Köyün Adı	İlçesi	İli
Sart	Salihli	Manisa
Akören (Akviran)	Salihli	Manisa
Derbent	Salihli	Manisa
Kemerköy	Salihli	Manisa

Salihli’de tarih öncesi yerleşmelerden adını alan dört adet yerleşme bulunmaktadır. Bunlar Sart (Sardes), Akören (Akviran), Derbent ve Kemerköy’dür. Sardes dünyada parayı ilk basan uygarlık olan Lidya Devleti’ne başkentlik yapmıştır. Ünlü Kral Yolu’nun da başlangıcını oluşturmaktadır. Ayrıca uzun süre değerli taş olarak kullanılmış olan turuncu kuvars taşının Batı dillerindeki ismi olan “Sard” kelimesi, taşın antik çağda çıkarıldığı Sart’tan gelmektedir. Ayrıca Sart’da tarihte bilinen ilk tiyatro kalıntılarının yanı sıra, 5 km kadar kuzeyinde “Bintepeler” ismiyle anılan yaklaşık 85 mezardan oluşan Lidya Kraliyet mezarlığı, Batı Anadolu’daki Hristiyanlığın 7 kutsal tapınağından biri olan Artemis Tapınağı” bulunmaktadır (Köy muhtarları, köy sakinleri ile yapılan görüşmeler, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Arkoloji ve Etnografya Kaynakları). Akören’de de Tıpkı Sart’ta olduğu gibi Lidya Krallığından kalma eserler bulunmaktadır. Derbent ve Akören (Akviran) yerleşmelerinin Türklerin buraya gelip yerleşmelerinden daha önce kuruldukları halen buralarda bulunan tarihi eserlerden anlaşılmaktadır. Kemer ve Akviran köyleri yerleşim alanlarında Hellenistik dönemden, Roma, Bizans ile Bergama krallıkları zamanına ait bir takım kalıntılar bulunduğu köylülere ifade edilmektedir. Bu kalıntıların 3 höyükten oluştuğu tek parka ve mermerden yapıldıkları iddia edilmektedir. (Köy sakinleri ile yapılan mülakat ve görüşmeler ile Naci Yengi, <http://akvirankoyu.tr>). Bu konuda 1520 (H.927) -1530 (H 937) tarihli Başbakanlık Arşivi Dairesi tahrir defterlerinin incelenmesi sonucu ortaya çıkan bilgilerle şu anda Akviran Köyü sakinlerinin ortaya koyduğu bilgiler birbiriyle örtüşmektedir (Köy sakinleri ile yapılan mülakat ve Naci Yengi, <http://akvirankoyu.tr>).

XII. Adlarını Köyün Kurulduğu Yerde Evvelce Bulunan Dönemlik veya Devamlı Kır Yerleşmelerinden Alan Köyler

Salihli’de bu grupta ele alabileceğimiz köy sayısı 4 tanedir. Yayla, oba, ağıl, dam, çiftlik, yazlık, kışlık gibi kır yerleşmelerinin bir başka kelime ile birleşerek veya tek başına köylere ad olarak verildikleri gözlenmektedir (Tablo 10). Bu isimle anılan köylerin kurulduğu yerde muhtemelen önceden bu yerleşmelerden birinin bulunduğu ve zamanla bu yerleşmenin büyüyüp gelişmesi sonucunda köye dönüştüğü söylenebilir. Nitekim, Kırdamları köyü daha önce münferit yerleşme olan bir damın çevresinde zamanla yeni meskenlerin yapılması sonucu münferit yerleşmeden köy yerleşmesine dönüşerek bu kö-

yün adının verilmesinde rol oynamıştır. Kapancı adı, köyün kurulduğu yerdeki eski bir çiftlikten (Tahir Kapanı Çiftliği) gelmektedir (Köy muhtarları ve köy sakinleri ile yapılan anket, mülakat ve görüşmeler). Aynı şekilde Çukuroba köyünün de menşinin bir obaya tekabül ettiğini söyleyebiliriz. Nitekim, Türkiye’de Obadan köye dönüşmüş birçok yerleşmede oba eki kullanılmaktadır. Salihli’ye bağlı Atala nahiyesinin Çayaklı köyüne bağlı Keşişoğlu Çiftliğinin mezkur köyden irtibatının kesilmesi sonucunda Yeniköy adıyla bir köy kurulmuştur .Dolayısıyla söz konusu yerleşme, çiftlik yerleşmesinden köye dönüşmüştür (Köy muhtarlarıyla yapılan mülakat sonuçları).

Tablo 10. Adlarını Köyün Kurulduğu Yerde Evvelce Bulunan Geçici veya Devamlı Kır Yerleşmelerinden Alan Köyler

Köyün Adı	İlçesi	İli
Çukuroba	Salihli	Manisa
Kırdamları	Salihli	Manisa
Yeniköy	Salihli	Manisa
Kapancı	Salihli	Manisa

XIII. Adlarını Göç Hareketlerinden Alan Köyler

Salihli’de adını göç hareketlerinden etkilenerek alan köy sayısı 17 tanedir (Tablo 11). Bu köylerden iki tanesinin başında yeni kelimesi bulunmaktadır. Bu durum, köyün yöreye olan göçler sonucunda yakın zamanda oluşturulduğu görüşünü kuvvetlendirmektedir. Yenipazar, Yeniköy gibi isimler köy sakinlerinin daha önce yaşayıp terk ettikleri yerlerin isimlerini, yeni kurdukları köylerine ad olarak verdiklerini göstermektedir (Köy sakinleri ile yapılan mülakat ve anket sonuçları).

Tablo 11. Adlarını Göç Hareketlerinden Alan Köyler

Köyün Adı	İlçesi	İli
Yenipazar	Salihli	Manisa
Süleymaniye	Salihli	Manisa
Çaltılı	Salihli	Manisa
Çamurhamamı	Salihli	Manisa
Çayköy	Salihli	Manisa
Dombaylı	Salihli	Manisa
Eldelek	Salihli	Manisa
Eminbey	Salihli	Manisa
Emirhacılı	Salihli	Manisa
Hacıbektaşlı	Salihli	Manisa
Hacıköseli	Salihli	Manisa
Kordon	Salihli	Manisa
Oraklar	Salihli	Manisa
Şirinyer	Salihli	Manisa
Üçtepe	Salihli	Manisa
Yeşilkavak	Salihli	Manisa
Yeşilova	Salihli	Manisa

Süleymaniye Köyü'nün eski adı Tekkeşan'dır. Bu köyü Kafkasya'dan gelen Çerkezler kurmuştur. Çaltılı Köyünün eski adı ise Sütçüdere'dir. Yerleşme, buraya göç eden ailelerin birleşmesi sonucu kurulmuştur. Yine aynı köy, Osmanlı kayıtlarında Çamurhamamı köyüne bağlı Sütçüdere mahallesi olarak geçmektedir. Çamurhamamı sakinleri ilk olarak Çamtepe köyünü yerleşim yeri olarak seçmişlerdir. Daha sonra Çamurhamamı köyünün bulunduğu yere gelerek yerleşmişler ve köye bu ismi (Çamurhamamı) vermişlerdir. Çayköy Köyü'nün eski adı Kirmeç'tir. Mısır'ın Müminine Kasabası sakinlerinin buraya göç etmesi sonucu köy şimdiki adını almıştır (Köy muhtarlarıyla yapılan mülakat sonuçları ile Salihli Belediyesi Kültür Envanterleri).

Dombaylı Köyü'nün adını yerleşmedeki hakim ekonomik faaliyet olan Manda yetiştiriciliğinden adını söyleyenler olduğu gibi, 1071 Malazgirt savaşından sonra Azerbaycan'dan gelip Önce Diyarbakır'a daha sonra da Manisa'ya gelip yerleşen aşiretin adından aldığı ileri sürenler de mevcuttur (Köy Muhtarı ve Köy sakinleri ile yapılan mülakatlar).

Eldelek Köyü'nün kurucuları Avşar Delek Obası'ndandır. Söz konusu topluluk, Osmanlı İmparatorluğu döneminde uygulanan iskan siyaseti sonucunda Anadolu'nun çeşitli yerlerine yerleşmiş ve köyelerine Eldelek adını vermişlerdir. Eminbey, Karakeçili yörüklerinin kurduğu bir köydür. Eskişehir ve Bilecik civarından Ege Bölgesi'ne göç eden

Emin ve Osman adlı iki Karakeçili yürüğü köyü kurmuşlardır. Emirhacılı, Karakeçili yürüklerinin kurmuş olduğu bir köydür. Köy halkı önceki dönemlerde kışın Kurttutan köyü yakınlarında yaşamaktayken, yazın ise köyün şimdiki bulunduğu yere giderlermiş. Bir süre sonra Yunanlıların işgaline maruz kalan köy halkı, elindeki tüm binek hayvanlarını Yunanlılara kaptırmıştır. Bu olaydan sonra da köy halkı yazın göç ettikleri (Köyün şimdiki bulunduğu yere) tamamen göç edip buraya yerleşmişlerdir (Salihli Belediyesi Kültür Envanterleri ile Köy muhtarları ve köy sakinleri yapılan görüşmeler).

Hacıbektaşlı Köyü, 200 yıl kadar önce Ege Bölgesi'ne göç eden Türkmenler tarafından kurulmuştur. Köy, zaman içerisinde yaşadığı depremlerden dolayı Bozdağ yamaçlarındaki köylerden de göç almış ve bugünkü konumuna ulaşmıştır. Hacıköseli Köyü'nün yerleşim tarihi Osmanlı Devleti'ne dayanmaktadır. Köyün kurucuları olan Sariveliler Sülalesi, Suriye'nin Şam şehrinden göç ederek köyün şimdiki bulunduğu yere gelmiş ve buraya yerleşmişlerdir. Köye daha sonra Davutlu, Albazlı, Kinder, İmamlı, Saraçlar sülalesinin de yerleşmesiyle köy şimdiki halini almıştır. Kordon Köyü 1970'li yıllara kadar Yeşilkavak Köyü'nün bir mahallesi olarak kalmıştır. Yağmurlar Köyü; Çakaldoğan, Alayaka ve Keserler köylerinden aldığı göçler sonucunda bugünkü konumuna ulaşmıştır. Oraklar Köyü, 1800'lerde Rumlar tarafından yerleşim merkezi olarak seçilmiştir. Kurtuluş Savaşı'ndan sonraki dönemlerde köye göçler olmuştur. Bu göçler sonucunda köye yerleşen halk tarafından köy orağa benzetilmiştir. İlk zamanlarda Orak ve Oraklı ismi kullanılmış, sonraki dönemlerde de köyün adı Oraklara dönüşmüştür. Şirinyer Köyü'nün eski adı Üçtepe olup kurulduğu ilk zamanlarda buarada Yunanlılar'ın yaşadığı ileri sürülmektedir. Yunanlılar'dan sonra köye göç edenler köye görünümünden dolayı Şirinyer adını vermişlerdir. Üçtepe Köyü'nün kurucuları Harmandalı (Harbendelu) aşiretidir. 18. Yüzyıl başlarında bu aşirete mensup olan bazı obalar batıya doğru göç ederek Sandıklı (Afyonkarahisar), Eşme (Uşak), Kütahya üzerinden Aydın ve Saruhan sancaklarına ulaşmışlardır. Konar-göçerliğe devameden Türkmen aşiret ve oymaklarının devlet tarafından takibedilerek ısrarla iskâna (19. yüzyıl) zorlanması üzerine, Harbendelu'ya mensup beş oba önce Saruhan Sancağı'na bağlı Mendehorya'ya (Alaşehir'e bağlı Kemaliye Kasabası), oradan da bugün yaşadıkları yerlere yerleşerek köyün kurulmasını sağlamışlardır. Yeşilkavak Köyü'nün eski adı Munamak olup, köyün şimdiki yerleşim yeri ilk kuruluşu yerin güneyinde bulunmaktaydı. İşgal döneminde köye yapılan demiryolu istasyonu sayesinde köy, Kurtuluş Savaşı sonrasında bugünkü bulunduğu yere taşınmış ve aldığı göçlerle birlikte Yeşilkavak adını almıştır. Yeşilova Köyü'nün kökleri Orta Asya'ya dayanmaktadır. 1040 yıllarında, Türklerin Oğuz ulusuna mensup olan Selçukoğulları İran'ı ele geçirerek güçlü bir imparatorluk kurmuşlardır. 1071 yılında Selçuklular Bizans İmparatorluğu'nu ağır bir yenilgiye uğratarak, Anadolu, Suriye ve Kafkaslar'da çok sayıda Türk beyliğinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamışlardır. Ancak Türklerin kitle halinde Anadolu'ya yerleşmesi daha çok 13. yüzyılda, Moğol yayılmasının doğurduğu zincirleme tepkiler sonucunda gerçekleşmiştir. Anadolu'ya yerleşen Türklerden bir kısmı Batı Anadolu'ya gelip yerleşmişlerdir. Yeşilova Köyü Türkler yerleşmeden önce mera olarak kullanılıyormuş. Yeşilova'ya yerleşen Türkmenler eski yerlerini (Ulaşlı Köyü) ormanlık ve tehlikeli oldu-

ğu için terketmişlerdir. Yeşilova'ya göç edenler burasının düz, açık ve yeşil olmasından dolayı buraya Yeşilova adını vermişlerdir (Köy Muhtarları ve köy sakinleri ile yapılan görüşmeler).

XIV. Sonuç

Gerek yerleşmenin tarihi gelişimi, gerekse coğrafi çevrenin eski durumu hakkında bilgi edinilebilen bir kaynak olması nedeniyle, köy ve şehir isimleri üzerinde araştırmalar yapılması büyük önem taşımaktadır. Çünkü yer adları bir ulusun belleği olan dil, tarih gibi alanlar için somut, değişken simgeleridir. Coğrafi bakış açısıyla yapılan çalışmaların artması tarih, arkeoloji, etnoloji, dilbilim gibi araştırma yöntemi geliştirerek bu alanda yapılacak araştırmalara bilimsel bir soluk getirecektir (Çağlıyan, 2013: 1091).

Köy adları ile ilgili çalışmalar yerleşmelerin tarihi, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapısı ile coğrafi özelliklerini ortaya koyma bakımından önem taşımaktadır. Çünkü köylerin adları genellikle köyün kurulmuş bulunduğu yerdeki fiziki coğrafya koşulları yanında beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerini de açıklamaktadır.

Araştırma sahasını oluşturan Salihli'de birçok köy adını Türk oymak, aşiret, cemaat gibi aile eve soy özelliklerinden almıştır. Bu gibi isimler Salihli'de özellikle geçmişteki nüfus hareketleri ve Salihli'nin yakın iskan tarihinin aydınlatılması bakımından önem taşımaktadır.

Toponimi ile ilgili çalışmalar birçok bilim dalına (Tarih, sosyoloji) olduğu kadar coğrafi çalışmalara da ışık tutacaktır.

Fiziki coğrafya faktörlerinden etkilenerek köylere isim koymak insan ve mekan arasındaki karşılıklı etkileşimi göstermektedir. Aynı şekilde, insan ve onun faaliyetleri sonucu gelişen beşeri ve ekonomik coğrafya faktörlerinin köylere isim oluşturması da bir yerin beşeri ve iktisadi coğrafyası hakkında ön fikir vermesi bakımından önem taşımaktadır.

Kaynaklar

- Acun, H. (1983). "Manisa Kentinin Gelişimi", *Manisa Dergisi*, Sayı: 5, 21-39.
- Akalın, Ş. (1952-1953), *Büyük Bitkiler Kılavuzu*, Fasikül 3-4, Ankara.
- Aksakal, A. & Otman, A. (2004). *Salihli: Antik Çağlardan Günümüze Salihli: Sönmez Güven Matbaası*.
- Aksan, D. (1973-1974). *Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar*, TDAY. Belle-ten, Ankara, s. 185 – 193.
- Altunışık, İ. (2009). "Coğrafi Bakımdan Batman İli Yer Adları", (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alagöz, C., A. (1984). "Türkiye'de Yer Adaları Üzerine Bazı Düşünceler" *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*: (ss.11-23) 11-13 Eylül 1984-Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

- Arat, R, R, (1999). Kutadgu Bilig, TDK Yay. Ankara.
- Başkan, Ö, (1989). "Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme",TDAY-Belleten 1970, TDK 1989, s. 237-251.
- Baytop, T, (2007), Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, 3. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Budak, A. (2001), Yurdumuza Yerleşen Oğuz-Türkmen Boyları ve Bazı Yer Adlarımızın Anlamları, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Yayınları.
- Calık, S, (2003), Orta Asya'dan Anadolu'ya Yer Adları, Tarihten Günümüze Karakeçiciler, Kırıkkale s.65-71.
- Cunbur, M, (1984). Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Yer Adları, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, Kültür ve Turizm Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Yay, Ankara, s.203-215.
- Çağlıyan, A. (2013). "Harput ve Çevresinde Yer İsimlerine Coğrafi Bir Bakış", Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu Bildirileri (23-25 Mayıs 2013), (ss.1073-1092), Elazığ: Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Derleme Sözlüğü, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1993.
- Devellioğlu, F. (2010), Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, 26. Baskı, Ankara: Aydın Kitabevi.
- Doğanay, H. (2014). "*Türkiye Beşeri Coğrafyası*", Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Dilçin, C, (1983), Yeni Tarama Sozluđu, Ankara: TDK Yayınları.
- Dösımov, Z, (1985), "Toponim İsimlerinde Nisbilik Prensipleri"(Akt. Hayati Develi), Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, S.IV (1985), s. 110-115.
- Eren, H, (1999), Türk Dilinin Etimolojik Sozluđu, Ankara: Bizim Buro Basımevi.
- Eren, H. (2000). "*Yer Adlarımızın Dili*" Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eren, H. (1965), " Yer Adlarımızın Dili, TDAY- Belleten, s.155-165.
- Ergül, T. (1992). *Antik Uygarlıkların Mirasçısı Bir Kentin Özgün Tarihi (Türkleşen Anadolu'da Sardes ve Salihli)*. İzmir: Salihli Belediyesi Yayınları.
- Gökyay, Ş, O, (1984). Türkçe Yer Adlarında Kişilerin ve Olayların Payı, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KB Yay, Ankara, 1984, s.243-257.
- Göney, S. (1975). "Büyük Menderes Bölgesi", İstanbul Üniversitesi Yayın No: 1895, Coğrafya Enstitüsü Yayın No: 79, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Gülensoy, T, (1995). Türkçe Yer Adları Kılavuzu, Ankara, TDK Yay.

- Güner, İ. (2012). "Coğrafi Bakımdan Bodrum İlçesi Yer Adları", 1.Ulusal Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı: (ss. 1171-1204), 28-30 Mayıs 2012, Erzurum: Mega Ofset.
- Karaçetin, H. (1984). "Antik Çağda Anadolu'da Tarihi Yer Adları", Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri: (ss.219-223) 11-13 Eylül 1984-Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Karaboran, H. (1984). "Türkiye'de Mevki Adaları Üzerine Bir Araştırma", Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, Seminer-Kongre Bildirileri Dizisi 17, Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayın No: 60, 1984, (ss. 97-148), Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Dairesi.
- Kaya, A., M. (2004). "Avşar Türkmenleri", Kayseri: Geçit Yayınları.
- Kibar, O. (2005). Türk Kültüründe Ad Verme, Kişi Adları Üzerine Bir Tasnif Denemesi, Ankara: Akçağ Yay, s.70.
- Kocakuşak, S. (1993). "Alanya'da Yerleşme Adlarının Özellikleri", Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, 4, 171-187.
- Koday, S. (2000). "Geçmişte, Günümüzde ve Gelecekte Trakya", Suna Doğaner (Ed.), Coğrafya Meslek Haftaları Serisi: 2, 28. Coğrafya Meslek Haftası Bildiriler (221-253), (10-12 Haziran 1998, Edirne), İstanbul: Türk Coğrafya Kurumu.
- Köprülü, M, F, (1967). İslam Ansiklopedisi, C:I -II, İstanbul.
- Köylerimiz(1933), Dahiliye Vekaleti, İstanbul 1933.
- "Lydia" (1986), Büyük Larousse, C: 15, s. 7600.
- Manisa İl Yıllığı (2000), R.K. Stüdyo Ajans.
- Manisa İl Yıllığı (1967), Ticaret Matbaacılık.
- Manisa İl Yıllığı (1995), Neşa Ofset.
- Mehmedoğlu A, Malik, M., (1997), "Ortak Türk Oronimleri Üzerine" , Türk Kültürü, S.235, Temmuz 1997, s. 12-13.
- Memişoğlu R, (1994), " Dedem Korkut Destanlarında Adları Geçen Oğuz Beyleri'nin Yitilerinin Hatıralarını Taşıyan Yer Adları Üzerine Bir Deneme", İçel Kültürü, S.31, Ocak 1994, s. 11-26.
- Meşediyev G.İ, (1990), Zagafgazyanın Azerbaycan Toponimleri, Bakı 1990 ROBERT(1980) Louis, "Eskiçağ Anadolusunda Yer Adları", Ege Üniv. Sos. Bil. Fak. Dergisi, 1980, s.1-13.
- Hüseynova, T. (2011). "Azerbaycan Yer Adlarında Etnotoponimler" (Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İbret, B., Ü. (2003). "Çankırı'daki Köy Adları Üzerine Coğrafi Açından Bir İnceleme", Marmara Coğrafya Dergisi, 7, 53-80.

- İçişleri Bakanlığı, (1928), *Koylerimiz*, Ankara.
- İçişleri Bakanlığı, (1946), *Meskun Yerler Kılavuzu 2 cilt*, Ankara.
- İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, (1982). *Köylerimiz 1981*, Ankara: Yenigün Matbaası.
- İçişleri Bakanlığı (1971), *Türkiye Mülki İdare Bölümleri-Köyler ve Belediyeler (1 Haziran 1970 Durumu)*, İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü Seri: II, Sayı: 4, Ankara.
- İl İl Büyük Türkiye Ansiklopedisi, Cilt: 3, Milliyet Yayınları, Ankara 1992.
- İnan, A, (1966). Tuğ-Bayrak (Sancak), *Türk Kültürü*, S:46, Ankara, s.71-75.
- İnan, A. (1987), “Türk Kabile İsimlerine Dair”, *Makaleler ve İncelemeler*, içinde (s.1-7), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Orcan, S. (1984). “Toponomi, Coğrafi Yer Adları Standardizasyonu”nun Milli ve Milletlerarası Önemi”, *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*: (ss.219-223) 11-13 Eylül 1984, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Orhonlu, C. (1987). *Osmanlı İmparatorluğu’nda Aşiretlerin İskanı*, İstanbul: Eren Yayınları.
- Osmanlı Yer Adları I (2013), T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara.
- Otman, A. (1998). *Dünden Bugüne Salihli*. İzmir: Anadolu Matbaası.
- Ögel, B. (1978). *Türk Kültür Tarihine Giriş*, C:VI, Ankara: TTK Yay.
- Önder, M. (1984). “Anadolu Şehir Adları Efsaneleri”, *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, Seminer-Kongre Bildirileri Dizisi 17*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayın No: 60, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi.
- Önder, M. (1997). *Sehirden Sehire Anadolu*, Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özçağlar, A. (2000). *Coğrafya’ya Giriş*, Ankara: Hilmi Usta Matbaacılık.
- Özçağlar, A. (2011). *İdari Coğrafya*, Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık.
- Özkan, I. (2012). “Nahçıvan Yer Adlarıyla Türkiye’deki Yer Adlarının Dil Özellikleri Açısından Karşılaştırılması”, (Yüksek Lisans Tezi), Kars: Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Umar, B. (1991), *Türkiye’deki Tarihsel Adlar*, C: I, Ankara: İlke Yayınevi.
- Palancı, H. (1996), *Anadolu’daki Türkçe Yer Adları*, Basılmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Pakalın, M.Z. (1983), *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, I, III. Baskı, MEB Yayınları, Ankara.

- Sakaoğlu, S. (1984). “İnsan Adlarından Kaynaklanan Yer Adlarımız”, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri: 11-13 Eylül 1984-Ankara (ss. 259-264), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Sezen, T. (2006). Osmanlı Yer Adları, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Cilt I, Yayın No: 21, ISBN: 975-19-3945-3, Ankara.
- Tarama Sözlüğü (2009), 4. Baskı (I. Cilt) 3. Baskı (II., III., IV., V., VI., VII., VIII. Cilt), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tuncel, H. (2000). “Türkiye’de İsmi Değiştirilen Köyler” Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(2), 23-34.
- Tuncel, M. (1995), “Eskişehir”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C: 11, İstanbul, s. 401-402.
- Türkay, C. (1979). Başbakanlık Arsivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Asiret ve Cemâatlar, İstanbul, Garanti Matbaası, 1979 Köylerimiz (1981), İç İşleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü Yay. Ankara.
- Türkçe Sözlük (2005), 10. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü VIII, Türk Dil Kurumu Yayınları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Sayı 211/8, Ankara 1975.
- Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü 1, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu Basımevi, sayı: 146, Ankara 1963.
- Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü III, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Sayı: 211/3, Ankara 1968.
- Yaşar, O., Yaşar, F, Ö. (2010). “Ayvacık, Bayramiç, Çan, Ezine ve Yenice (Çanakkale İli) İlçelerinde Köy Adlarının Kaynakları, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3 (11), 599-611.
- Yediyıldız, B. (1984). Türkiye’de Yer Adı Verme Usulleri, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, Ankara, s.27-29
- Yeşilyılmaz, Y. (1984). Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KB. Yay, Ankara, s.67-71.
- Yıldırım, D. (1984). “Coğrafyadan Vatana Geçiş ve Vatan ile Göç Ediş Problemi”, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, (ss.157-168), Ankara.
- (Makalede adı geçen köylerin muhtarları ve sakinleri ile yapılan görüşme, anket, mülakatlardan da yararlanılmıştır).
- (Menyeli Hüseyin Yengi ve Naci Yengi, <http://akvirankoyu.tr>).